

Asettamis päätös

30.4.2020

VN/5386/2020

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hanke

Asettaminen	Valtiovarainministeriö on tänään asettanut tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen.
Toimikausi	Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen toimikausi on 30.4.2020–31.12.2022.
Tausta	<p>Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi syventää tietopolitiikan johtamista ja tehdä julkisen tiedon avoimuudesta koko tietopolitiikan kantava periaate. Hallitusohjelman tavoitteena on jatkaa määrätietoista julkisten tietovarantojen avaamista ja laatia niille hyödyntämistä helpottavat sitovat laatukriteerit. Julkisuuslain periaatteet ja vaatimus tietovarantojen avaamisesta ulotetaan koskemaan myös julkisomisteisia yhtiöitä. Tavoitteena on myös edistää avoimen lähdekoodin ensisijaisuutta julkisissa tietojärjestelmissä ja niiden hankinnoissa sekä säätää lailla velvoite edellyttää avoimia rajapintoja julkisia tietojärjestelmiä hankittaessa, ellei painavasta syystä muuta johdu. Lähtökohtana on, että julkiset toimijat avaavat julkiset rajapinnat, jos ei ole erityistä syytä pitää niitä suljettuina.</p> <p>Hallitusohjelmatavoitteiden perusteella toteutetaan joukko tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisia toimenpiteitä mukaan lukien Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hanke, joka toteutetaan vuosina 2020-2022. Strategisia toimenpiteitä toteutetaan eri hallinnonaloilla huomioiden toimenpiteiden tietosuojavaikutukset ja lainsäädäntötarpeet.</p> <p>Hankkeen toimenpiteet ovat läheisessä yhteydessä nk. avoimen datan direktiivin kansalliseen toimenpanoon. Lisäksi toimenpiteissä nojaututaan 1.1.2020 voimaan astuneeseen Lakiin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019).</p> <p>Hankkeen toteutuksen päävastuu on valtiovarainministeriöllä. Keskeisinä toimijoina hankkeessa ovat valtionhallinto, kunnat, kuntayhtymät ja julkisen hallinnon omistamat yritykset. Hanke toteutetaan laajalla ja avoimella yhteistyöllä.</p> <p>Hanketta on valmisteltu syksyllä 2019 järjestämällä pyöreän pöydän keskustelutilaisuuksia virastojen edustajille valtiovarainministeriön toimesta.</p>
Tavoitteet	Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen tavoitteena on laatia ehdotus julkisen sektorin tiedon avaamisen ja hyödynnettävyyden strategisista tavoitteista sekä valmistella ja toteuttaa tiedon hyödyntämistä ja avaamista edistäviä toimenpiteitä.

 Postiosoite
 Postadress
 Postal Address
 Valtiovarainministeriö

 Käyntiosoite
 Besöksadress
 Office

 Puhelin
 Telefon
 Telephone

 Faksi
 Fax
 Fax

 s-posti, internet
 e-post, internet
 e-mail, internet

 PL 28
 00023 Valtioneuvosto

 Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

 0295 16001
 +358 295 16001

valtiovarainministerio@vm.fi

Strategisilla tavoitteilla on tarkoitus tarkentaa kansallista tietopolitiikkaa. Strategiset tavoitteet laaditaan, jotta ne ohjaavat eri toimijoiden tiedon hyödyntämisen ja avaamisen toimenpiteitä. Strategiset tavoitteet laaditaan tietopolitiikasta vastaavien ryhmien, toimielinten ja asiantuntijoiden sekä keskeisten sidosryhmien yhteistyönä avoimesti ja osallistaen. Strategisilla tavoitteilla luodaan pohjaa nykyisille ja tuleville hankkeille konkretisoimalla hallitusohjelman linjausta "Hallitus syventää tietopolitiikan johtamista. Julkisen tiedon avoimuudesta tehdään koko tietopolitiikan kantava periaate." toimeenpantaviksi kokonaisuuksiksi.

Hankkeen toimenpiteet tukevat avoimen datan direktiivin (aiemmin PSI-direktiivi) toimeenpanoa, jossa tiedon avaaminen ulottuu julkisen hallinnon lisäksi myös julkisen hallinnon omistamiin yrityksiin. Hankkeessa luodaan ja käyttöön otetaan toimintamalli, joka tukee julkista hallintoa ja julkisen hallinnon omistamia yrityksiä julkaisemaan julkisia tietojaan joko avoimena tietona tai nykyistä laajempaan käyttöön lähtökohtaisesti rajapintojen kautta.

Hankkeen toimissa huomioidaan avoimen datan direktiivin asettamat velvoitteet sekä tietosuoja-asetuksen (GDPR) ja tietoturvelvoitteiden asettamat rajoitteet. Hankkeessa kartoitetaan mahdollisia lainsäädännöllisiä, teknisiä tai muita esteitä tiedon hyödyntämiselle ja avaamiselle ja luodaan niihin ratkaisuja. Hankkeessa huomioidaan myös tiedon hyödyntämiseen ja avaamiseen liittyviä eettisiä seikkoja.

Hankkeen tavoitteena on parantaa hyödynnettävän ja avattavan tiedon laatua ja yhteentoimivuutta niin teknisesti kuin semanttisesti. Hankkeessa luodaan ja käyttöön otetaan tiedon laatukriteerit yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa. Hankkeessa laaditaan ja toimeenpannaan kansalliset API-linjaukset, jotka tukevat tiedon omistajia tietojen teknisessä jakelussa ja yhteentoimivuuden parantamisessa. Hankkeen osana kehitetään julkisen tiedon laajemman ja yhtenäisemmän avaamisen mahdollistamiseksi ja avattavien tietojen semanttisen yhteentoimivuuden edistämiseksi yhteentoimivuusalustaa sekä tiedon löydettävyyden parantamiseksi avoindata.fi-palvelua yhteistyössä Digi- ja väestötietoviraston kanssa.

Tehtävät

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen tehtävänä on vuoden 2022 loppuun mennessä:

- 1) Laatia ehdotus tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisista tavoitteista julkiselle hallinnolle toimeenpantavaksi.
- 2) Tunnistaa avoimen datan direktiivissä määriteltävien arvokkaiden tietoaineistojen lisäksi muita hyödyntämispotentiaalia omaavia julkisia tietoaineistoja ja tukea niiden avaamista tai laajempaa käyttöä selkeällä toimintamallilla, joka otetaan käyttöön kansallisesti.
- 3) Määritellä ja ottaa käyttöön tiedon laatukriteerit yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa.
- 4) Laatia ja toimeenpanna linjaukset julkisten tietojen jakamiselle ohjelmointirajapintojen kautta ja ottaa linjaukset käyttöön.
- 5) Luoda ja käyttöönottaa avattavien tietojen teknistä ja semanttista yhteentoimivuutta ja yhteentoimivuustyökalujen käyttöä tukeva toimintamalli.

Toimenpiteet ja niistä syntyvät tulokset kuvataan tarkemmin hankesuunnitelmassa. Hankkeen toimenpiteet toteutetaan tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Lisäksi hankkeesta viestitään avoimesti ja monikanavaisesti.

Menettelytavat hankkeen toteuttamisessa

Hankkeen kuukausittainen raportointi esitetään Hankesalkussa, jossa myös ylläpidetään ohjelman perustietoja.

Hanke julkaisee vuosittain toimintasuunnitelman, joka sisältää kuvauksen alkavan vuoden toiminnasta ja koonnin edellisen vuoden tuloksista.

Hanke tukee osaltaan avoimen datan direktiivin (aiemmin PSI-direktiivi) toimeenpanoa.

Valtiovarainministeriö tekee hankkeen toteuttamiseksi tarvittavat päätökset.

Organisointi

Valtiovarainministeriö asettaa hankkeelle ohjausryhmän ja hankeryhmän.

Valtiovarainministeriö voi asettaa tarvittaessa muita ryhmiä hankkeen eri toimenpiteisiin.

Ohjausryhmä

Ohjausryhmän tehtävät ja vastuut ovat seuraavat:

- Käsitellä ja hyväksyä hankkeen hankesuunnitelma, vuosittaiset toimintasuunnitelmat, viestintäsuunnitelma ja ohjelman toteutuksen periaatteet sekä hyväksyä suunnitelmiin tehtävät merkittävät muutokset
- Kehittää ja ohjata hankkeen tavoitteiden mukaista toteutusta
- Käsitellä ja hyväksyä hankkeen tehtävien keskeiset lopputulokset
- Varmistaa osaltaan hankkeen tulosten käyttöönotto ja hyödyntäminen
- Arvioida hankkeen toteutus, antaa hankkeen jälkeiset toimenpidesuositukset ja hyväksyä hankkeen loppuraportti.

Ohjausryhmänä toimii JulkICT-osaston johtoryhmä.

Hankeryhmä

Hankeryhmän tehtävät:

- Valmistella hankkeen hanke-, toiminta- ja viestintäsuunnitelmat
- Toimeenpanna hankkeen hanke-, toiminta- ja viestintäsuunnitelmat
- Seurata hankkeen tavoitteiden ja toimintasuunnitelmien mukaista toteutusta sekä hankkeen kustannuksia
- Edistää hankkeen tulosten käyttöönottoa ja hyödyntämistä
- Ehdottaa hankkeen jälkeisiä toimenpidesuosituksia
- Arvioida hankkeen toteutusta
- Valmistella hankkeen loppuraportti

Hankeryhmän kokoonpano:

Puheenjohtaja:

Tanja Lahti, hankepäällikkö, valtiovarainministeriö

Varapuheenjohtaja:

Olli-Pekka Rissanen, johtava asiantuntija, valtiovarainministeriö

Jäsenet:

Lotta Engdahl, erityisasiantuntija, liikenne- ja viestintäministeriö

varajäsen Maaria Mäntyniemi, neuvotteleva virkamies, liikenne- ja viestintäministeriö

Pekka Alhojärvi, erityisasiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö
varajäsen Mari Laakso, johtava paikkatietoasiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö

Sami Niinimäki, ylitarkastaja, opetus- ja kulttuuriministeriö

Tuula Helander, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö
varajäsen Jukka Lähesmaa, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö

Tiina Salminen, johtava asiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö

Jani Heikkinen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö

Anssi Hänninen, erityisasiantuntija, ympäristöministeriö

Tarja Riihisaari, toimialan johtaja, Ilmatieteen laitos
varajäsen Roope Tervo, pääarkkitehti, Ilmatieteen laitos

Antti Kosonen, innovaatiojohtaja, Maanmittauslaitos
varajäsen Marja Rantala, ylijohdaja, Maanmittauslaitos

Kaisu Harju, ryhmäpäällikkö, Suomen ympäristökeskus
varajäsen Kristian Meissner, johtaja, Suomen ympäristökeskus

Hannele Orjala, tietopalvelujohtaja, Tilastokeskus

Jussi Mäkitervo, erityisasiantuntija, Liikenne- ja viestintävirasto
varajäsen Hannu Parkkisenniemi, päällikkö, Liikenne- ja viestintävirasto

Pasi Rautio, projektipäällikkö, Helsingin kaupunki

Markku Rimpelä, strategiajohtaja, Hämeenlinnan kaupunki
varajäsen Ismo Hannula, erityissuunnittelija, Hämeenlinnan kaupunki

Katariina Valtonen, kehittämisspäällikkö, Kouvolan kaupunki

Sirpa Pajula, laatu- ja kehityspäällikkö, Kuopion kaupunki
varajäsen Arto Holopainen, innovaatiopäällikkö, Kuopion kaupunki

Pekka Kantola, tietohallintojohtaja, Kuusamon kaupunki
varajäsen Kirsi Kangas, hallinto- ja talousjohtaja, Kuusamon kaupunki

Elisa Kettunen, kehittämisspäällikkö, Kuntaliitto
varajäsen Päivi Tiihonen, projektipäällikkö, Kuntaliitto

Mikko Hoikka, toimialajohtaja, aikakausmedia, Medialiitto
varajäsen Johanna Halkola, johtava asiantuntija, Medialiitto

Tarmo Toikkanen, toiminnanjohtaja, Open Knowledge Finland
varajäsen Teemu Ropponen, hallituksen jäsen, Open Knowledge Finland

Jussi Mäkinen, lakiasianpäällikkö, Teknologiateollisuus
varajäsen Ville Peltola, johtaja, Digitalisaatio, Teknologiateollisuus

Hankeryhmän pysyvät asiantuntijat (sihteeristö):

Miina Arajärvi, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö/JulkICT-osasto

Jani Heikkinen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö/Kunta- ja aluehallinto-osasto

Mika Honkanen, kehityspäällikkö, Digi- ja väestötietovirasto

Heidi Innanen, hankekoordinaattori, valtiovarainministeriö/JulkICT-osasto

Hankeryhmän pysyvät asiantuntijat toimivat hankeryhmän sihteeristönä.

Kustannukset ja rahoitus

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen kustannukset maksetaan valtiovarainministeriön momentilta 28.70.01 Julkisen hallinnon ICT:n ohjaus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v).

Hankkeen toteuttamiseen liittyvistä rahoituspäätöksistä ja hankinnoista päättää valtiovarainministeriö sen työjärjestyksen mukaisesti.

Kustannusten ja rahoituksen toteumaa seurataan hankesalkussa.

Ohjausryhmän, hankeryhmän ja muiden mahdollisten ryhmien työ tehdään virkatyönä eikä jäsenille makseta palkkioita. Kukin organisaatio vastaa jäsentensä mahdollisista matkakustannuksista. Kokouksiin ja tilaisuuksiin matkustamisesta aiheutuvat kohtuulliset matkakustannukset korvataan pääkaupunkiseudun ulkopuolelta matkustavalle jäsenelle valtion matkustussäännön mukaan kuitenkin siten, että päivärahaa ei makseta.

Kuntaministeri

Sirpa Paatero

Lainsäädäntöneuvos, yksikön päällikkö

Sami Kivivasara

Liitteet	Hankesuunnitelma
Jakelu	Hankeryhmään nimetyt ja taustaorganisaatiot
Tiedoksi	Valtiovarainministeriön osastot: JulkICT, KAO

